

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Філологічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра

Філософії та культурології

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Соціальне життя особистості

(назва навчальної дисципліни)

(вибіркова)

Освітньо-професійна програма Соціальне забезпечення

(назва програми)

Спеціальність 232 соціальне забезпечення

(вказати: код, назва)

Галузь знань 23 соціальне забезпечення

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти бакалавський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники:

к.і.н., доцент Гнатчук О.С.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

[http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3719\]\[caf_pers_id\]=968&commands\[3719\]=item](http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3719][caf_pers_id]=968&commands[3719]=item)

Контактний тел.

0372584703

E-mail:

o.gnatchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6894>

Консультації

Очні консультації: вівторок та середа з 14 до 15

Онлайн-консультації: вівторок - середа з 14-15

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

В період суспільних трансформацій відбулися радикальні зміни у відносинах особистості й суспільства. Сформувався суспільний запит на особистість, спрямований на екзистенціальних питань буття. Особистість у своєму становленні проходить два паралельні процеси: соціалізацію і індивідуацію, які у важливих життєвих ситуаціях, важливих для становлення особистості, входять у протиріччя, поставивши особистість перед необхідністю екзистенціального вибору. Важливим моментом у становленні особистості виступає прагнення до гармонії, притаманне самій природі людини, і яке основним фактором морального, психічного, духовного розвитку особистості.

2. Мета навчальної дисципліни: Основною метою курсу є формування у майбутніх спеціалістів широкого світогляду, соціологічного мислення і конкретних знань по проблемах структури, типології і соціалізації особистості.

3. Пререквізити. Здобувач вищої освіти має вивчити до початку або разом із цією дисципліною курси, що підвищують ефективність засвоєння курсу :«Історія соціології», «Загальні соціологічні теорії», «Соціальна робота з різними групами клієнтів».

4. Результати навчання

Внаслідок вивчення курсу, студенти повинні знати та вміти:

Знати:

- основні поняття і терміни курсу;
- основні наукові підходи до аналізу особистості;
- категоріальний апарат і методологію курсу;
- проблеми структури, типології і спеціалізації особистості;
- предмет і завдання соціології особистості;
- основні теорії особистості.

Вміти:

- визначити специфіку соціологічного аналізу формування особистості;
- аналізувати поведінку особистості і її соціальні орієнтації;
- визначити основні завдання і механізми соціалізації особистості;
- формувати свою життєву позицію у процесі суспільних трансформацій;
- аналізувати основні елементи соціальної структури особистості.

Компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави;

СК 5. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК 13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності;

СК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері;

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності та спілкуватися іноземною мовою на рівні, достатньому для навчання та професійної діяльності;

ПРН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення;

ПРН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення;

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки;

ПРН 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні;

5. Опис навчальної дисципліни

Опис змістових модулів

Змістовий модуль 1. Методичні основи соціології особистості. Особистість як об'єкт соціологічного аналізу. Людина як жива біопсихосоціальна багаторівнева система. Соціологічна структура особистості. Соціолого-психологічні теорії особистості. Зігмунд Фрейд – засновник психоаналізу. Соціально-психологічна концепція К. Юнга і його-психологія Е. Еріксона. Гуманістична теорія особистості Е. Фрома і соціокультурна теорія особистості К. Хорні. Соціально-психологічні ідеї Джорджа Герберта Міда. Проблема “життєвого світу” Е. Гурссерля. Основні ідеї розуміючої соціології Альфреда Шюца. Соціологічна структура особистості. Поняття соціологічної структури особистості. Соціальний статус. Соціальна роль. Спрямованість особистості. Соціалізація особистості. Поняття соціалізації особистості. Стадії соціалізації. Інститути соціалізації

Змістовий модуль 2. Духовний світ людини як проблема її формування. Духовний світ індивіда та його структура. Морально-етичний та ціннісний аспекти духовного світу людини. особливості формування індивідуальної духовності та моральності людини у різні вікові періоди її життя. Ціннісні орієнтації особистості. Поняття цінностей та їх класифікація. Еріх Фромм про два модуси людського буття. Людські знання як одна з найвищих цивілізаційних цінностей. Потреба людини к впевненості та соціальні очікування як психологічні фактори людського існування. Діяльність як основний спосіб людського існування. Поняття діяльності та її класифікація. Потреби, інтереси, діяльність та їх взаємозв'язок. Феномен бездіяльності та його вплив на людину. Умови соціального існування та їх вплив на свідомість і діяльність людини. Вплив на людину та її свідомість соціальної інформації. Страх як негативна емоція та соціальний феномен. Міжіндивідуальне спілкування як духовна потреба людини та моральна цінність. Людина в індустріальному суспільстві. Вплив спілкування на розвиток і моральний світ людини. Роль трудового колективу в моральному вихованні людей. Усамітнення як духовна потреба людини. Канони дружби в різних країнах світу. Індустріальне суспільство в контексті західних соціологічних концепцій. Техніка, НТП і людина у ХХІ столітті. Вплив на людину соціальних норм та “масової культури”. Соціальна типологія особистості. Соціальні типи особистості. Теорія “соціального характеру”.

5.1. Загальна інформація

Разом за ЗМ 2		8	8									
Усього годин		15	15									

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми
1.	Специфіка соціологічного підходу до визначення особистості
2.	Сутність біологізаторської, соціологізаторської та біосоціальної концепцій розуміння сутності людини
3.	Особистість в умовах суспільної трансформації
4.	Процес становлення теоретичних досліджень соціалізації у західній та вітчизняній соціології
5.	Характеристика моделей соціалізації
6.	Основні стадії та інститути соціалізації
7.	Сутність адаптивно-розвиваючої соціалізації особистості
8.	Сутність духовного світу особистості
9.	Формування духовного світу особистості в процесі соціалізації
10.	Роль цінностей та ціннісних орієнтацій у житті людини і суспільства
11.	Соціальні потреби та інтереси як спонукальні мотиви соціальної дії
12.	Роль спілкування в житті людини
13.	Усамітнення, відчуженість, самотність
14.	Відчуження людини в індустріальному суспільстві
15.	Основні положення психоаналітичної теорії З.Фрейда
16.	Основні соціальні типи характери за Е. Фроммом
17.	Поняття архетипів в психоаналізі К. Юнга
18.	Розуміюча соціологія Альфреда Шюца
19.	Теоретична база розуміючої соціології
20.	Співвідношення термінів соціальна адаптація та соціалізація

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є :

усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є екзамен

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				всього	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
5	7	5	7	6	7	7	7		60		

(курсний проєкт (робота))

Виклад та розуміння основних положень змісту роботи	Презентація змісту роботи	Захист роботи	Сумарна к-ть балів
до 30	до 30	до 40	100

5. Рекомендована література

Основна:

1. Андрущенко В., Губерський В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість. — К., 2002.
2. Барвінський А.О.. Соціологія. Курс лекцій. К: Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
3. Білоус В.С.. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах. таблицях. К: Знання, 2002. 288 с.
4. Гарасимів Т. З. Особистість та проблеми її соціалізації / Т. З. Гарасимів // Форум права. — 2009. — №3. — С. 156-1613.
5. Герасимчук А.А. та ін. Соціологія: Навч. посібник. К: Знання 2002. 116 с.
6. Городяненко В. Г. Соціологія: підручник / Віктор Георгійович Городяненко. — К. : Видавничий центр «Академія», 2002. — 560 с.
7. Городяненко В.Г..Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К: Академія, 2002. 560 с.

8. Гримова А. Соціалізація – навчання жити в суспільстві [Текст] / А. Гримова, А. Гречишкіна // Дошкільне виховання: Науково-методичний журнал для педагогів і батьків. – К., 2008. – № 3. – С. 10-135.
9. Дворецька Г.В. Соціологія: Навчальний посібник. К: КНЕУ, 2002. 472 с.
10. Загальна соціологія (хрестоматія) А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра. К, 2019. 354 с.
11. Каралаш Н.Г. Соціологія особистості [Текст] : навч. посіб. / Н. Г. Каралаш ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2006. - 76 с.
12. Кравченко Т. В. Сучасні характеристики соціалізації [Текст] / Тамара Володимирівна. Кравченко // Педагогіка і психологія / Вісник АПН України /. – К., 2007. – № 3. – С. 11-19.
13. Лукашевич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: Навч. – метод. посібник / Микола Павлович Лукашевич. – К. : ІЗМН, 2001. -112 с.7. Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи. Навч. посіб. / М. П. Лукашевич, І. І. Мигович – 2-ге вид., – К. : МАУП, 2003. – 168 с.
14. Осіпцов А., Вертель О. (2021): Духовність особистості: методологія, теорія і практика : збірник наукових праць)№ 3 (102).С. 224-235. URL” https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/75/65
DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2021-102-3-224-235>
15. Русскін, В. В. Соціологія особистості [Текст] : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / В. В. Русскін ; Миколаївський держ. ун-т ім. В.О.Сухомлинського. - Миколаїв : [б.в.], 2006. - 124 с.
16. Соціологія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко Київ : ДУТ, 2019. 235 с.
17. Циба В.Т. Соціологія особистості: системний підхід (соціально- психологічний аналіз) [Текст] : навч. посіб. / В. Т. Циба ; Міжрегіональна академія управління персоналом. - К. : МАУП, 2000. - 149 с.

Додаткова:

18. Жоль К.К.. Соціологія. Навчальний посібник. К: Либідь, 2005. 440 с.
19. Загальна психологія / За заг. ред. С. Д. Максименка. Підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова книга 2004.704 с.
20. Загальна психологія: підручник /О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005. 464 с.
21. Злобіна О. Особистість як суб’єкт соціальних змін. — К.: Ін-т соціології НАН України, 2004.
22. Злобіна О., Тихонович В. Суспільна криза і життєві стратегії особистості. — К.: Стилос, 2001.
23. Іванченко А. В. Соціалізація і соціальне виховання: Навч. посіб.—Житомир: Полісся, 2006.
24. Лукашевич М. П. Соціалізація: виховні механізми і технології. Навч.-метод. посіб. / Ін-т змісту і методів навчання. –К., 1998.
25. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. — К., 1999.
26. Лукашевич М.П.. Соціологія. Базовий курс. К: Каравела, 2005. 312 с.
27. Максимов С. Особистість і суспільство: Конспект лекції / Укр. юрид. академія. — Харків, 1993.
28. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. 1: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 2004. 576 с.
29. Піча В.М..Соціологія:загальний курс. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К: Каравела, 2000. 248 с.

30. Психологія : Підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за заг. ред. Ю. Л. Трофімова. 3-тє вид., стереотип. К.: Либідь, 2001. 560с.
31. Соціологія: підручник / М. П. Козирев. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 656 с.
32. Танчин І.З.. Соціологія. Навчальний посібник. К: Знання, 2007. 351 с.
33. Андрущенко В., Губерський В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість. — К., 2002.
34. Злобіна О., Тихонович В. Суспільна криза і життєві стратегії особистості. — К.: Стилос, 2001.
35. Іванченко А. В. Соціалізація і соціальне виховання: Навч. посіб.—Житомир: Полісся, 2006..
36. Лукашевич М. П. Соціалізація: виховні механізми і технології. Навч.-метод. посіб. / Ін-т змісту і методів навчання. —К., 1998.
37. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. — К., 1999.
38. Максимов С. Особистість і суспільство: Конспект лекцій / Укр. юрид. академія. — Харків, 1993.
39. Наливайко Т. В. Формування громадської позиції особистості / Т. В. Наливайко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 2. Т. 1. – 2014. – С. 100–103.
40. Соціологія /за ред. Городяненка В.Г., К., 2008, с.198 - 231; 2) Соціологія /за ред. Пічі В.М., Л., 2004, с. 107 - 126; 3) Юрій М.Ф. Соціологія, К., 2004, с.342 - 359.

6. Інформаційні ресурси

Інформаційні ресурси

1. www.useps.org— офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова
2. www.socis.kiev.ua— сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).
3. www.sociology.kharkov.ua— SociologyHall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
4. <http://www.nir.ru/socio/scipubl/socjour.htm>— официальный сайт журнала “Социологический журнал” — можно ознакомиться не только с оглавлением. Содержит большое количество электронных версий статей по различным направлениям социологии.
5. <http://www.soc.pu.ru/publications/jssa/>— официальный сайт журнала “Журнал социологии и социальной антропологии (СПб)” — ежеквартальное профессиональное издание факультета социологии СПбГУ. Материалы текущего номера (прилагается аннотация). Полный архив.
6. <http://www.socium.info/library.html>— бібліотека соціологічної літератури
7. <http://www.studfiles.ru/all-vuz/879/folder:2208/> - бібліотека соціологічної літератури
8. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology(Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м.Київ).
9. www.ukrstat.gov.ua(Статистичні матеріали Держкомстату України)
10. www.sociology.kharkov.ua(Домашня сторінка харківських соціологів)
11. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України)

6. Інформаційні ресурси

Інформаційні ресурси

12. www.useps.org – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова
13. www.socis.kiev.ua – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).
14. www.sociology.kharkov.ua – SociologyHall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
15. <http://www.nir.ru/socio/scipubl/socjour.htm> – официальный сайт журнала “Социологический журнал” – можно ознакомиться не только с оглавлением. Содержит большое количество электронных версий статей по различным направлениям социологии.
16. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури
17. <http://www.studfiles.ru/all-vuz/879/folder:2208/> - бібліотека соціологічної літератури
18. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м.Київ).
19. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)
20. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
21. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України)